

Staten som delägare i börsnoterade bolag

Utfallet av konflikterande intressen

Abstract

Are the Swedish government's shareholding interests, which are not compatible with other shareholders' profit-gaining interests, less prioritized than the profit-gaining interests of other shareholders?

The aim of this thesis is to examine the Swedish Government's shareholding-interests with comparisons to other shareholders' ownership-interests to examine if shareholding-interests vary and, if they vary, whether or not they can co-exist within publically listed companies without causing conflicts of interests. And if a conflict of interest is caused then what will that conflict of interest lead to. This aim is met by a hypothetical-deductive method in which the hypothesis is mainly that shareholding interests, which are profit-aimed, should be more prioritized than interests which are aimed more towards maintaining social value. The hypothesis rests on a theoretical foundation which is based on three elements. 1. Conflicts of interests are a fact. 2. Governmental shareholding-interests are more aimed towards social values. 3. These governmental shareholding-interests can be treated as Corporate Social Responsibility. TeliaSonera AB is the company upon which this analysis is done. The results from the analysis later show that TeliaSonera AB takes a remarkable Corporate Social Responsibility which later falsifies the hypotheses.

Keywords: governmental ownership, governmental partnership, governmental shareholding, conflict of interest, publically listed companies, the Swedish government, governmental interests, shareholding-interests, CSR, TeliaSonera AB

Number of words: 9999

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	1
1.1 Problembakgrund	1
1.1.1 Vad säger forskningen?.....	3
1.1.2 Intressekonflikter inom statligt ägda börsnoterade bolag	4
1.1.3 Problemområde – utfall av intressekonflikter	4
1.2 Syfte, konkritisera problem och preciseringar	5
1.2.1 Syfte	5
1.2.2 Precision av analysobjekt – TeliaSonera AB	5
1.2.3 Precision av ägarintressen och intressekonflikter.....	6
1.2.4 Forskningsfråga:	6
1.3 Hypotes.....	7
2. Teoretisk grund	8
2.1 Intressekonflikter.....	8
2.1.1 Vad är en intressekonflikt?.....	8
2.2 Statens ägarintressen	8
2.2.1 Vilka ägarintressen <i>bör</i> staten ha?.....	8
2.2.2 Statens ägarpolicy och statens egna uttalade mål.....	9
2.3 CSR och statens särintressen	10
2.3.1 Corporate Social Responsibility (CSR)	10
2.3.2 Kritik mot CSR.....	11
2.3.3 Den svenska definitionen av CSR.	12
2.3.4 Statliga särintressen = CSR.....	13
2.4 Övriga ägartyper - deras intressen och beteende.....	13
3. Metod	15
3.1 Hypotetiskt-deduktiv teoriprovande fallstudie	15
3.1.1 Hypotetisk-deduktiv	15
3.2 Empiriskt material	16
3.3 Operationalisering av CSR/statliga särintressen	16
3.3.1 Allmänt (Allmän policy).....	17
3.3.2 Information.....	18
3.3.3 Anställda	18
3.3.4 Miljö.....	18
3.3.5 Korruption	19
3.3.6 Konsumentintressen.....	19
3.3.7 Vetenskap och teknik.....	19
3.3.8 Konkurrens	20

4. TeliaSonera	21
4.1 TeliaSonera som företag i korthet	21
4.1.1 Verksamhet – affärsidé, vision samt strategi	21
4.1.2 Ägare.....	22
4.1.3 Verksamhetsländer	22
4.1.4 Möjlig bakgrund till CSR-implementering och statlig intressen.....	22
4.2 OECD:s vägledning och TeliaSoneras CSR-implementering	23
4.2.1 Allmänt	23
4.2.2 Information.....	24
4.2.3 Anställda	24
4.2.4 Miljö.....	25
4.2.5 Korruption	25
4.2.6 Konsumentintressen.....	26
4.2.7 Vetenskap och teknik	26
4.2.8 Konkurrens	27
4.3 Sammanfattning	28
5. Slutsats och slutliga kommentarer	30
6. Referenser	32

Bilagor bifogas efter avsnitt 6. Referenser.

1. Introduktion

Detta kapitel inleds med en problembakgrund som avslutas i en beskrivning av problemområdet. Efter denna problembakgrund beskrivs uppsatsens syfte, avgränsningar och slutligen uppsatsens olika frågeställningar och de hypoteser grundade i dessa frågeställningar.

1.1 Problembakgrund

”Staten är med sina ca 54 hel- eller delägda bolag Sveriges största företagsägare. Tre bolag är börsnoterade. [...] År 2012 omsatte de statligt ägda företagen 353,6 miljarder kronor och resultatet efter skatt uppgick till 48,8 miljarder kronor. För verksamhetsåret 2012 uppgick statens andel av utdelningarna till drygt 26,6 miljarder kronor.” (Regeringen 1)

Länge har det statliga ägandet varit på tapeten vilket har lett till stora debatter. Oavsett sida av debatten kan man objektivt se att den svenska regeringen själva skriver att den svenska staten som princip inte ska “äga bolag som verkar på kommersiella marknader med fungerande konkurrens, om företaget inte har ett särskilt beslutat samhällsuppdrag som är svårt att klara på något annat sätt” (Statens ägarpolicy, 2012). Trots detta är staten ägare av flertalet bolag som de själva valt att klassificera som bolag utan ett direkt samhällsuppdrag med fungerande konkurrens dessa kallas för *företag som verkar under marknadsmässiga villkor* (SOU 2012:14). Tre av dessa bolag är börsnoterade där staten endast står som delägare, med mindre än ett femtioprocentigt delägarskap (Statens ägarpolicy, 2012).

Hans Dalborg fick som särskild utredare uppdrag, av Regeringen, att utreda den statliga förvaltningen av företag med statligt ägande. Resultatet av denna utredning tar upp flertalet aspekter med det statliga ägandet och däribland statliga intressen samt risker vid ett statligt ägande (SOU 2012:14, s.4).

Utredningen delar först och främst upp de olika statligt ägda företagen i två kategorier: konkurrensutsatta bolag och bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag. Samtliga tre statligt ägda börsnoterade bolag hamnar i den första kategorin, konkurrensutsatta bolag. Denna kategori av bolag ska enligt utredningen präglas av ekonomiska mål, tillskillnad från de bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag vars mål präglas av samhällsekonomiska mål (SOU 2012:14, s.45-46)

Trots detta krav på ekonomiska mål har staten satt som krav på sin egen förvaltning att statligt ägda bolag ska vara ett starkt föredöme för helt

privatiserade företag vad gäller samhällsnytta. Detta leder till konflikterande intressen inte bara inom företagen och mellan staten och övriga ägare utan även inom den statliga förvaltningen. (SOU 2012:14, s. 45-46, 87-109)

Inom djupgående intervjuer med anonyma företagsföreträdare där flertalet av dessa företagsföreträdare uppgett att de uppfattar målkonflikter och intressekonflikter som något mycket påtagligt. Detta har yttrat sig främst genom att de mål, uppdrag eller ägardirektiv som kommit från den samlade ägartruppen ofta varit konflikterande då flertalet olika ägargrupper prioriterat olika värderingar. (SOU 2012:14, s.87-88) Staten upplevs som en allt för passiv ägare vad gäller ekonomiska mål tillskillnad från då politisk målsättning förändrats för att främja samhällnyttan. (SOU 2012:14, s.88)

”[F]ör stor vikt läggs vid horisontella frågor, dvs. krav som rör bolagens arbete och rapportering i frågor som etik, miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet, mångfald och riktlinjer för ersättningsfrågor i stället för frågor som rör bolagens verksamhet.” (SOU 2012:14, s. 88)

Viktigt är att staten egentligen inte är att se som ägare utan som en mellanhand mellan medborgare och företag. Det problematiska ligger här i att statens roll som mellanhand är att få företagsekonomiskt tänkande och kapitalrelaterade lönsamhetsfrågor att möta de samhälleliga värderingar som uttryckts av medborgarna. (SOU 2012:14, s.125).

Tidigare offentliga utredningar har pekat på liknande aspekter – målkonflikter är begrepp som är vanligt förekommande.

SOU 2004:47 pekar mot hur statlig målstyrning med hjälp av icke-finansiella mått är alldeles för otydlig för att kunna fungera inom företagen. Detta leder till att då icke-finansiella mått möter vinstdrivande intressen skapas en kollision där parter hamnar i en konflikt som enligt Brandinger är mycket svårlöst. (SOU 2012:14, s.90-91) De fall då statliga intressen gått mot samhällnytta istället för lönsamhetsmål måste dessa samhällsnyttiga mål formuleras i anpassning med de redan formulerade lönsamhetsmålen för att inte skapa konflikterande intressen inom ägarstyrningen.

SOU 2005:4 visar på hur statlig målsättning ofta konflikteras med vinstdrivande intressen vid ägandet av börsnoterade företag. Vilket menade på att det inte är direkt lämpligt med en icke-finansiell målsättning inom statligt ägda företag där företaget främst har finansiella syften.

Sammanfattat innefattar samtliga dessa offentliga utredningar ett uppdragande av mål- och intressekonflikter inom statligt ägda bolag. Främst upplevs dessa konflikter inom företag med ett klart samhällsdrivande mål men även inom statligt ägda börsnoterade bolag. Detta beror på flertalet olika aspekter. En aspekt är att staten kan upplevas som en passiv ägare vid frågor som rör ekonomiskt uppsatta mål men är desto mer aktiv vid politiskt utsatta samhällsvärderande mål – dessa samhällsvärderande mål blir då konflikterande med övriga aktiva ägares redan rotade lönsamhetsmålsättning. En annan aspekt är att statens målbild ofta är konflikterad och vagt formulerad långt innan den når ägarstyrningen, vilket leder till att den statliga förvaltningen av de börsnoterade företagen blir precis som målbilden – konflikterad och vagt formulerad. (SOU 2012:14; SOU 2004:47; SOU 2005:4)

Således kan vi konstatera att samhällsfrämjande mål sällan går hand i hand med lönsamhetsmål som formuleras inom företag av bolagsstyrelse – enligt utredningar utförda på uppdrag av regeringen.

1.1.1 Vad säger forskningen?

För att försöka utvinna ytterligare fog för skapandet av intressekonflikter vid ett statligt ägande ser vi här till den forskning som finns rörande skillnader mellan statligt ägda och privatägda bolag.

Jordahl (2009.1) tar upp den statliga målsättningen att *maximera social välfärd* vilket är en målsättning som anses vara väldigt svårdefinierat och som kan leda till flertalet interna målkonflikter, tolkningsproblem samt mätproblem. (Jordahl, 2009.1;5). Statligt ägande kan därför leda till en svårprioriterad målsättning där huvudaktörer (ägare samt företagsledning i detta fall) inte är införstådda med vad deras målsättning för social välfärd egentligen innebär. Denna svårförstådda målsättning grundar sig i flertalet anledningar där en viktig del är att vid *skiftande politik, skiftas även begrepps innebörd*. Med detta menas mer specifikt att då politiska värderingar är vad som bygger upp de statliga målen mot att *maximera den sociala välfärden* är denna definition beroende av vilken politik som är rådande. (Ibid.)

Jordahl (2009.1:5-6) tar även upp att staten arbetar inom en representativ demokrati och ytterst blir då statligt ägda bolag ägda av medborgarna. Vilket gör att statliga intressen egentligen ska spegla medborgarnas intressen och medborgarvärderingar. Det är dock närmast omöjligt att fånga in vad det samlade medborgarintresset ligger i statligt ägande, av den enkla anledningen att olika individer bär på olika åsikter. (Jordahl, 2009.1;5-6). Ägande och kontroll är således två väldigt separerade begrepp sett utifrån ett statligt och medborgarägarperspektiv. (Jordahl, 2009.1:6).

”Värre är att statligt ägda företag riskerar att hamna i en situation där flera olika aktörer försöker styra verksamheten åt olika håll.” (Jordahl, 2009.2;19) Här menas främst att på grund av statens egna intressen, som grundar sig i medborgarnas intressen, hamnar en företagsledning ofta i en oklar situation som skapar målsättningskonflikter, intressekonflikter och en väldigt oklar styrning. Jordahl (2009.2) nämner även det faktum att de politiker som blivit valda att sitta i dessa bolags styrelser är enskilda individer som i vissa fall kan drivas av egna intressen, ovanpå statliga intressen och medborgarintressen, vilket kan klyva den enskilda politikern i dess praktiska ägarstyrning. (Jordahl, 2009,2:20-21).

Sammanfattningsvis är intressekonflikter något som är både teoretiskt och empiriskt fullt existerande inom företag med ett statligt ägande och då främst ett statligt deläggande, enligt den samlade forskningen rörande ämnet.

1.1.2 Intressekonflikter inom statligt ägda börsnoterade bolag

Att intressekonflikter är existerande kring samtliga statligt ägda bolag är inget som är allmänt vedertaget. För även om det ovan konstaterats att intressekonflikter generellt ofta uppstår vid statligt ägande då lönsamhetsmål möter samhällsfrämjande mål är det inte säkert att denna konflikterande situation uppstår inom samtliga statligt ägda bolag.

Dock kommer vi teoretiskt kunna konstatera att inom de tre börsnoterade bolagen (SAS AB, Nordea Bank AB och TeliaSonera AB) där staten endast är delägare vid sidan av flertalet olika aktieägargrupper uppstår ständigt intressekonflikter mellan stat och övriga aktieägare. För som vi kommer att kunna se under avsnittet *Teoretisk grund* innehar samtliga aktieägargrupper, utöver och tillskillnad från staten, sällan andra intressen och annan målsättning för sitt aktieinnehav än lönsamhetsmål som skall generera avkastning för den enskilde aktieägarens investerade medel. Staten har dock intressen som visserligen innefattar lönsamhetsmål men statliga ägarintressen innefattar också till mycket större grad samhällsfrämjande mål. Detta skapar en större grund för ägarintressekonflikter än vid statligt ägda bolag av andra bolagsformer än börsnoterade bolag.

1.1.3 Problemområde – utfall av intressekonflikter

I ovanstående har nu konstaterats, och denna uppsats kommer genomgående att grundas, på ett antagande om att intressekonflikter ofta uppstår vid statligt ägande på grund av flertalet faktorer. Samhällsfrämjande mål och lönsamhetsmål går sällan hand i hand och därför hamnar dessa skilda mål ofta i konflikt med varandra. Detta konstaterande är visserligen intressant i sig självt men något som blir än mer intressant är vad dessa konflikter leder till – om antagandet om att lönsamhetsmål hamnar i konflikt med samhällsfrämjande mål är sanningsenligt blir frågan om ”vad leder konflikten till?” än mer intressant.

Om två parter intressen står i konflikt finns egentligen endast tre utfall: 1. Den första partens intresse prioriteras. 2. Den andra partens intresse prioriteras. 3. Ingen av parternas intressen prioriteras. Detta påstående, tillsammans med vad intressekonflikter egentligen är, kommer att förklaras närmare under avsnittet *Teoretiskt grund*.

Vad detta innebär för intressekonflikter vid statligt deläggande av börsnoterade bolag är att i en situation där statliga intressen inte är kompatibla med övriga aktieägares intressen bör en konflikt skapas. Denna konflikt bör leda till att endera statliga intressen prioriteras över övriga aktieägares intressen, att övriga aktieägares intressen prioriteras över statliga intressen eller att ingen parts intressen tillgodoses.

Problemområdet är därför i stort att se som utfall av eventuella intressekonflikter mellan statliga ägarintressen och övriga aktieägares ägarintressen.

1.2 Syfte, konkretiserat problem och preciseringar

1.2.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är med den grund och det problemområde som beskrivits ovan att söka finna huruvida statliga samhällsfrämjande mål är underprioriterade övriga aktieägares lönsamhetsmål vid ett statligt deläggande av börsnoterade företag.

1.2.2 Precision av analysobjekt – TeliaSonera AB

Att undersöka vilka intressen som prioriteras vid eventuella konflikter inom börsnoterade bolag kräver en insyn som inte är möjlig och därför har ett börsnoterat bolag valts ut och statliga intressen har sammanfattats under ett samlingsbegrepp. Det statligt delägda börsnoterade bolag som analyserats är TeliaSonera AB (vidare kallat TeliaSonera i de flesta fall).

Att TeliaSonera valts ut att söka vara generaliserande är främst för att TeliaSonera är det statligt ägda börsnoterade bolag som har flest olika aktieägare och således finns inom TeliaSonera den största grunden att analysera utfallet av konflikterande intressen – för inom TeliaSonera finns potentiellt sätt flest skilda intressen. I övrigt är TeliaSonera även det största av dessa tre börsnoterade bolag samt även det som genererar högst omsättning och vinst och således även det bolag där vinstdrivande intressen är av högst vikt även för staten.

Varför det är intressant att se till börsnoterade aktiebolag är just för allmänheten kan köpa ägarandelar inom företagen och ägarandelarna är lättare att sälja av på aktiemarknader än vid icke-noterade företag. Det intressant blir därigenom att se till hur staten, som en av ägarna, utövar sitt ägande vid sidan av andra ägare. (Alvesson och Sveningsson, 2007:91-99)

Värt att också nämna är att samtliga statligt ägda börsnoterade bolag är situerade i Sverige och har sin huvudverksamhet i Sverige. Som jämförelse hade en analys av exempelvis det statligt delägda företaget A/O Dom Shvetsii inneburit en analys av ett företag beläget i ett annat land som till stor del är ägt av ägare vars intressen kan vara långt ifrån vinstdrivande..

Ser vi även till de marknader som de tre nu existerande börsnoterade företagen är verksamma inom hittar vi där något liknande tendenser då samtliga tre företag är serviceinriktade företag med en stor del av sin verksamhet riktade mot konsumenterna. (Regeringskansliet, 2011; Regeringen 2; Hamilton, 2013; Regeringen 3)

1.2.3 Precision av ägarintressen och intressekonflikter

Kapitlet *Teoretisk grund* tillsammans med kapitlet *Metod* innefattar även en operationalisering av samtliga aktieägares olika intressen vid ägandet av börsnoterade bolag. Sammanfattningsvis kommer de statliga ägarintressena att definieras i enlighet med begreppet *Corporate Social Responsibility (CSR)* och ett antagande görs även att övriga aktieägares intressen kan likställas med vinstdrivande lönsamhetsintressen. Denna operationalisering leder även till att utfallet av dessa intressekonflikter blir markant mer lättöverskådliga. Genom att denna uppsats förutsätter att statliga ägarintressen är skilda från övriga aktieägares kommer även utfallet av eventuella intressekonflikter att bli långt mer lätt överskådligt. Detta kommer att förklaras mycket närmare under kapitlet *Teoretiskt grund* tillsammans med kapitlet *Metod*.

1.2.4 Forskningsfråga:

Forskningsfrågan för denna uppsats är som följer:

Är den svenska statens ägarintressen som inte är förenliga med övriga aktieägares vinstdrivande intressen underprioriterade jämt mot övriga aktieägares vinstdrivande intressen vid statligt deläggande av börsnoterade bolag?

Forskningsfrågan ämnas bli besvarad genom en analys av TeliaSonera AB. Forskningsfrågan bygger på antagandena om att det uppstår intressekonflikter inom statligt ägda bolag och att statliga ägarintressen inte är förenliga med övriga aktieägares intressen. Svaret på denna fråga aktualiseras således genom utfallet av att statliga och övriga ägarintressen inte är förenliga. Om statliga ägarintressen är underprioriterade bör inte statliga ägarintressen vara synliga och implementerade inom bolaget. Således bör inte en CSR-implementering vara synlig inom bolaget om statliga ägarintressen är underprioriterade jämt mot övriga aktieägares ägarintressen vid ett statligt ägande av börsnoterade bolag.

Med detta i åtanke kan en liknande fråga vara värd att ha i bakhuvudet för att förenkla förståelseprocessen:

Är statligt ägda börsnoterade bolag präglade av en god CSR-implementering?

Forskningsfrågan är inte ämnad att vara normativ men som grund för frågeställningen ligger en värdering i att om statliga ägarintressen underprioriteras är inte börsnotering en bolagsform som gynnar statliga ägarintressen – vilket i förlängningen leder till att medborgarintressen blir missgynnade av statligt ägande av börsnoterade bolag.

1.3 Hypotes

Hypotesen länkad till forskningsfrågan är att inom statligt ägda börsnoterade bolag är statliga ägarintressen som går utanför ett vinstdrivande intresse underprioriterade. Hypotesen bygger på förförståelsen om att inom den instans där konflikterande intressen existerar bör inte samtliga intressen kunna tillgodoses. Då staten dessutom endast är delägare inom samtliga statligt ägda börsnoterade bolag med ett aktieinnehav på mindre än femtioprocent bör statliga ägarintressen underprioriteras då staten själva inte kan rösta igenom sina intressen. Genom denna förförståelse och denna hypotes bör inte ett starkt CSR-arbete kunna finnas inom något börsnoterat bolag med ett statligt deläggande som understräcker sig ett femtioprocentigt statligt aktieinnehav. Viktigt är också att denna hypotes bygger på antagandet om att CSR inte är förenligt med lönsamhet – detta antagande kommer förklaras närmare under avsnittet *Teoretisk grund*.

2. Teoretisk grund

Detta avsnitt, kallat Teoretisk grund, innefattar tre grundstenar – och dessa listas i följande ordning – intressekonflikter, den svenska statens intressen vid statligt ägande och slutligen övriga aktieägares intressen.

2.1 Intressekonflikter

“‘Conflict of interest’ is an expression that is widely used today; however, its full significance is much less widely understood.” (Boyce och Davidsson, 2008:6)

2.1.1 Vad är en intressekonflikt?

Intressekonflikter kan definieras på flertalet olika sätt och för att undvika missförstånd och öka intersubjektiviteten definieras här vad denna studie menar med *intressekonflikter* samt även *intressen* (intressen kan i vissa avseenden även ses som synonymt med begreppet *målsättning/mål*). Enkelt sett kan en intressekonflikt definieras som när två (eller flera) parter har motsägande intressen som inte är förenliga med varandra. Dessa intressen kan i olika fall ta uttryck på olika sätt. I detta fall är det dock resurs- och tidsbaserade intressen som är av intresse. Med detta menas att då det finns begränsade resurser och tid kan inte samtliga intressen tillgodoses. Resurser definieras inte bara som rent ekonomiska medel utan personal, kompetens, lokaler, inventarier, m.fl. är även inräknade tillsammans med ekonomiska medel. (Christensen, et.al. 2011;28-28, 51-52, 66-70)

2.2 Statens ägarintressen

2.2.1 Vilka ägarintressen bör staten ha?

Statligt ägande ska inte vara behövligt i de fall där privatägande kan utöva sin ägarstyrning på ett *korrekt* sätt (Rothstein 2006:241-242). Genom denna tes kan vi understryka att statens yttersta motiv och intresse ska ligga i att styra verksamheten på ett korrekt sätt där ett privatägande inte klarar av det.

Rothstein (2006) definierar begreppet *korrekt ägarstyrning* som en styrning som involverar de samhälleliga värderingar inom det samhälle som bolaget är verksamt inom. Rothstein bortser från det vinstdrivande intresset för det enskilda bolaget av den anledning att vinstintresset är företagets huvudmål och således ingenting som en statlig ägarstyrning bör se som relevant eller till för att reglera. (Ibid.)

För att konkritisera de värderingar som staten bör och, enligt Rothstein, måste sträva efter räknar Rothstein upp följande: 1. Rättsäkerhet, att processerna är korrekta. 2. Likabehandling av medborgarna, samtliga medborgare ska ha tillgång till lika kvalitet och utbud. 3. Ansvarighet, att medborgare ges möjligheten att påverka bolagen. Detta leder enligt Rothstein till att statligt ägda bolag bör ha en annan press på sig och måste således hanteras och styras med en större varsamhet.

Ekonomiska incitament, utifrån statens egna intressen, för statligt ägande bör alltid komma i andra hand och må visserligen vara en stor anledning för statligt ägande men ovanstående värderingar bör alltid komma i första hand – oavsett vilken bolagsform (Rothstein 2006:245).

2.2.2 Statens ägarpolicy och statens egna uttalade mål

Det statliga ägandet originerar ur riksdagen som ger regeringen uppdrag att aktivt förvalta de statligt ägda bolagen efter långsiktigt värdeskapande mål. Utöver detta krav förväntas regeringen förvalta bolagen mot de, av riksdagen, beslutade samhällsuppdragen för diverse bolag. (Statens ägarpolicy, 2012:1). Som redan nämnts anser inte regeringen att bolag som är verksamma på kommersiella marknader med fungerande konkurrens ska vara statligt ägda om dessa bolag inte har ett speciellt samhällsuppdrag som inte skulle kunna utföras utan statlig hjälp. (Ibid.). Staten anser dock, något självklart, att de bolag som ännu är statligt ägda ska förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt. Med detta menas ett aktivt förvaltande mot lönsamhet, värdeskapande och utveckling med långsiktighet som ledord. (Ibid.)

För att upprätthålla dessa mål har statens ägarpolicy arbetats fram av regeringskansliet och samtliga statligt ägda bolag förväntas arbeta utifrån denna ägarpolicyens konkreta och principiella ramverk. (Ibid.)

Det som, för denna uppsats, är närmast problematiskt och ytterst intressant är att "[s]tatens ägarpolicy tillämpas i majoritetsägda bolag med statligt ägande. I övriga bolag där staten är delägare verkar staten i dialog med övriga ägare för att ägarpolicyen tillämpas" (Statens ägarpolicy: s.1). Rent hypotetiskt har vi här alltså själva kärnan i den hypotes som förs genom denna uppsats – staten har som mål att arbeta enligt sin ägarpolicy men tvingas försöka tillämpa ägarpolicyen genom dialog med övriga ägare. En dialog är självklart, principiellt och teoretiskt, inte ett verktyg som skapar en garanti för att denna ägarpolicy kan tillämpas.

Ur denna ovanstående sammanfattning av statens ägarpolicy finns det några begrepp som kan anses vara något oklara och i behov av definiering. Ser vi exempelvis till begreppet *värdeskapande* i en måldefinierande kontext är det oklart vilka värden detta begrepp egentligen hänvisar till. Värdeskapande skulle

kunna hänvisa till rent ekonomiska värden men det kan också röra sig om miljövärden, jämlikhets- och jämställdhetsvärden, demokratiska värden, samhällsvärden och värden ur miljöhänsyn. Dessvärre är inte detta något som precis förklaras i statens ägarpolicy. Statens ägarpolicy innefattar dock kapitel 3, *Hållbart företagande*, som hänvisar till värdeområdena miljö, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, antikorrupktion, affärsetik och jämställdhet samt mångfald. (Statens ägarpolicy, 2012:6.) Dessa värdeområden kompletterar kapitel 2.6.2, Ekonomiska mål, vars huvudsyfte är att bolagen ska, ur ett ägarperspektiv, sträva efter långsiktigt ekonomiskt *värdeskapande*, låg finansiell risk, hållbara utdelningar med hänsyn till bolagets kapitalbehov och att underlätta uppföljning/utvärdering av bolagets lönsamhet, effektivitet och risktagande. (Statens ägarpolicy: s.4-5). Sammanfattningsvis definieras de ekonomiska målen, som i de flesta företag, som lönsamhetsmål, kapitalstrukturmål och utdelningsmål. (Ibid.)

Således finns två sidor av målsättningen för statligt ägande: (1) värdeskapande mål och (2) ekonomiska mål.

2.3 CSR och statens särintressen

För att operationalisera statens ägarintressen till en mätbar nivå kommer CSR att användas som definition under resterande delen av uppsatsen. Att CSR används som definition för de statliga ägarintressena som riktar sig mot socialt ansvarstagande snarare än vinstdrivande är först och främst för att staten själva satt upp mål att samtliga statligt ägda företag ska vara föredömen, mot andra företag inom svenskt näringsliv, vad gäller att integrera CSR i företagskulturen – mer om detta kommer förklaras nedan.

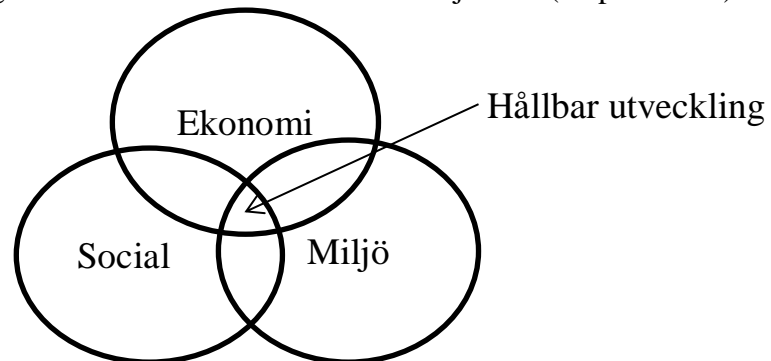
2.3.1 Corporate Social Responsibility (CSR)

Vad CSR (Corporate Social Responsibility) är och innefattar är inget världsomfattande vedertaget vare sig inom forskningssfären för CSR eller inom olika näringsliv. Varje enskilt land och varje enskild instans tar sin egen tolkning av begreppet och implementerar den tolkningen efter egna möjligheter och behov. Det finns dock en del ramar för vad begreppet bör innefatta och grunden bygger på att CSR innefattar ett frivilligt engagemang utöver lagen, från företagets sida, att på ett positivt sätt skapa förutsättningar för att deras företagande och företagets verksamhet främjar samhället och miljön genom hållbar utveckling (Grafström, et.al, 2008:38-39).

CSR-begreppets innebörd har förändrats starkt under årens lopp vilket kan bero på att företagets förutsättningar har förändrats eller att samhällets behov har förändrats. Det är därför svårt att finna en allmängiltig definition av CSR. Sammanfattat kan begreppet CSR sägas innefatta många aspekter men aspekter

såsom miljö, samhällsnytta, jämställdhet och mångfald är något som ofta är återkommande. (Carroll, 1999)

Trippel Bottom Line har blivit en närmast ikonisk förebild för en lätt överskådlig bild av vad grundtanken med CSR är och riktlinjer till. (Gup 1. S.4-5)

Figur 1.1. *Trippel Bottom Line*. (Egen figur med information från *Gup 1*)

Som figuren ovan visar är inte hållbar utveckling (grunden för CSR) separerat från ekonomi utan ekonomiska resurser behövs för att kunna fördelas mot humana och miljömässiga resurser för att sedan skapa en hållbarutveckling. (Ibid.)

2.3.2 Kritik mot CSR

Begreppet CSR har kommit att innefatta stora debatter då forskare, konsulter, företagsledare, fondförvaltare, journalister, företagsägare och flertalet andra har, i flera år, debatterat om vikten av ett socialt ansvar för företag (Grafström et.al, 2008:13). Kritiken och skepticismen mot CSR grundar sig främst i att CSR-implementering inom företag skulle kunna komma att hota det finansiella ansvaret och vinstintressen som finns inom företag och således på sikt även hota marknadsekonomin. (Grafström et.al, 2008:13-14)

”Det är vinstintresset som får företagare att tänka långsiktigt, bry sig om sitt rykte, betala räkningar och hålla ingångna avtal. Företag som inte ställer upp på CSR-ideologin är därför inte mindre socialt ansvarstagande. [...] Ska företagare som ägnar sig åt att producera varor eller tjänster inom lagens rāmärken få nya huvudmän förutom sina ägare?” (Grafström et.al, 2008:14)

Dock är CSR absolut inte något allmångiltigt dåligt utan förespråkas av en stor forsknings- och företagssfär. Förespråkarsidan inom näringslivet av denna debatt ser främst till vad ett ökat CSR-arbete skulle kunna generera: en bättre marknad, ett stärkare företagande och samtidigt ett mer välmående samhälle. Där de företag vars företagande går emot CSR-principerna blir lidande i form av minskat förtroende från kunder och övriga, både primära och sekundära, intressenter. Således blir CSR ett konkurrensmedel under förutsättningar att intressenter bryr sig om CSR-värderingar.(Grafström et.al, 2008:13-15)

Det är dock ännu inte möjligt att säga huruvida CSR kan anses vara lönsamt rent ekonomiskt för ett företag. Det finns ännu inte några entydiga belegg för huruvida CSR skulle öka lönsamheten för ett bolag eller om CSR endast är samhällsfrämjande. Att det kausala sambandet mellan CSR och lönsamhet är så

tvetydigt beror främst på svåravgjorda mätproblem hänvisade till sambandets riktning. (Grafström et.al, 2008:151-154)

På grund av denna tvetydighet kan vi belägga att CSR-implementering inte kan anses garantera en ökad lönsamhet. Vi kan således förutsätta att vinstdrivande mål bör syfta till säkra investeringar och således söka undvika CSR-implementering. När vi därför nedan redogör för övriga ägarkategoriernas intressen kan vi anta att CSR inte bör anses vara innefattande vinstdrivande intressen – detta kommer under nedanstående avsnitt om övriga aktieägares intressen att beskriva närmare.

2.3.3 Den svenska definitionen av CSR.

Statens aktiva arbete med CSR-implementering inom statligt ägda bolag började främst år 2007 då Maud Olofsson ställde som krav på statligt ägda bolag att rapportera sitt hållbarhetsarbete. Sedan dess har ett aktivt arbete tagit fart inom samtliga statligt ägda bolag att söka främja det hållbara företagandet. (Regeringen 6) Nu, år 2013, bygger den statliga CSR-definitionen på andra instansers definitioner. Institutionerna OECD och FN har, tillsammans med medlemsländer, tagit fram vägledande definitioner och, i exempelvis FN:s mänskliga rättigheter, krav på vad CSR bör/ska innefatta. Det är dessa två institutioners definitioner som utgör grunden för den svenska definitionen av CSR. (Regeringen 4)

OECD:s definition av CSR innefattar även FN:s definition och därför är Tabell 1.1. endast en översikt över OECD:s definition av CSR.

Område	Förklaring
Allmänt	Respektera mänskliga rättigheter, bidra till en hållbar utveckling och de anställdas fortbildning.
Information	Ge god information om sin verksamhet och sina produkter och tjänster, såväl finansiell som annan.
Anställda	Respektera de anställdas fackliga rättigheter, samarbeta på olika sätt med de anställdas representanter och motarbeta barnarbete. Informera om och lindra negativa konsekvenser av nedläggningar.
Miljö	Ge god information om sin verksamhet och sina produkter och tjänster, såväl finansiell som annan.
Korruption	Inte ge mutor, främja öppenhet och de anställdas medvetenhet om företagets policy mot mutor.
Konsumentintressen	Ge information om produkter till konsumenter och etablera rutiner för att lösa konsumenttvister.
Vetenskap och teknik	Sträva efter att överföra teknik och kunskap till värdlandet.
Konkurrens	Inte samarbeta med konkurrenter så att konkurrensen begränsas.

Tabell 1.1.OECD:s definition av CSR

(Egen tabell med information från *Regeringen 5*)

Den svenska staten har själva valt att sammanfatta CSR som hållbart företagande vilket enligt den svenska staten definieras som hållbart och

ansvarsfullt utnyttjande av resurser vilket än mer specifikt innefattar de intresseområden som vi kan se i ovanstående tabell. (Samhall 1) Vi kommer dock inte att gå in närmare på vad dessa områden innefattar ännu. Detta kommer att göras under operationaliseringen som kan ses under metod avsnittet.

2.3.4 Statliga särintressen = CSR

Då staten själva valt att sammanfatta CSR som hållbart företagande vilket kan likställas med hållbar utveckling, som vi i statens ägarpolicy kan se är grunden för statens samhällsfrämjande mål, är en likställning av CSR och samhällsfrämjande mål inte orimlig. Värt att observera är att staten även har ekonomiska mål utöver de samhällsfrämjande målen men för att skapa samhällsnytta vid statligt företagsägande är samhällsfrämjande mål av stor vikt för staten. Därför delar denna studie upp statens ägarintressen i två kategorier, precis som staten själva gjort genom sin ägarpolicy, i samhällsfrämjandemål och ekonomiska mål. De samhällsfrämjande målen är som vi kommer kunna se av nedanstående avsnitt särintressen sett mot övriga ägarkategoriernas ägarintressen. Vi ser även att den grund som den svenska CSR-definitionen omfattar i stor mån innefattar samtliga huvudpunkter för den svenska statens samhällsfrämjande mål. Av dessa anledningar anses att en likställning av CSR-implementering och statliga särintressen vid statligt ägande av börsnoterade bolag är möjlig och valid.

Under metodavsnittet kommer en operationalisering av de svenska särintressena att göras för att skapa ett mätbart instrument att applicera på det statligt ägda börsnoterade bolaget TeliaSonera.

2.4 Övriga ägartyper - deras intressen och beteende

Denna studie generaliserar övriga aktieägares ägarintressen till att vara vinstdrivande. Detta är självklart ingen generalisering som görs helt sonika utan några belägg. Nedan förs ett resonemang på en företagsekonomisk grund mot olika ägartypers intressen och även beteenden. Ur ett företagsekonomiskt perspektiv beskrivs här vilka olika ägargrupper det finns för aktiebolag samt hur deras beteende som ägare ter sig. (Alvesson och Sveningsson, 2007:91-92)

Den första gruppen av ägare (1) familjer och enskilda individer är uppdelad i två olika huvudtyper där den ena är familjer (eller individer med stort kapital) som innehar ett stort aktiekapital av aktiebolag och den andra är småsparare som innehar mindre aktiekapital (Ibid.). Småsparares aktieinnehav förvaltas oftast av institutioner, så som investeringsbanker, och detta leder till att deras ägarintressen oftast karaktäriseras av vinst då de endera genom fonder eller direkt placering endast ser sitt aktieinnehav som en framtida utdelning (Alvesson och Sveningsson, 2007:92-93). Familjer (eller individer med stort kapital) ses dock mer som kontrollerande ägare och har inte allt för sällan inte bara rollen som ägare utan även som företagsledare. Därför kan företag med ett betydande ägande

från familjer (eller individer med stort kapital) ofta ses som ägarledda företag. Det som skiljer denna kategori ägare från övriga är att de ofta företräder sig själva, till skillnad från juridiska personer, vilket gör att deras intressen oftast är ytterst personliga. Denna ägarkategori är inte heller präglad av att vara i direkt intressekonflikt med företagsledning eller övriga aktieägare (utöver stat) då de oftast är på god fot med ett rent vinstdrivande intresse. Oftast ses denna kategori av ägare som långsiktiga investerare med högst vinstdrivande intressen. (Ibid.) I de fall då övriga intressen utöver vinstdrivande intressen kan härledas är det ofta tal om traditionsbaserade intressen – där exempelvis en betydande familj haft ett betydande ägande under en lång tid. (Alvesson och Sveningsson, 2007:91-93)

Den andra ägargruppen, (2) finansiella institutioner, är främst fokuserad på att öka avkastningsvärdet på det aktieinnehav de besitter. Dessa institutioner förvaltar oftast individers eller juridiska personers pengar och har därför oftast inget eget ägarintresse utöver att skapa vinst åt de slutliga ägarna vars medel de förvaltar. Deras intressen kan ofta härledas till den första och tredje ägargruppskategorin då det oftast är dessa grupper medel de förvaltar. (Alvesson och Sveningsson, 2007:93)

Ägarkategorin (3) Företag som innehar aktieandelar i andra företag innehar ofta aktieinnehav av tre olika anledningar. Först är det för att sprida sin egen ekonomiska risk som skydd och uppbackning till deras egen verksamhet. För det andra handlar det om att skapa sig en ökad kontroll över intressentföretag och sist för det tredje innehar de aktieandelar för att ta del av ägarcompetensen inom ett annat företag. Vanligtvis är dessa ägarföretag drivna mot att sprida sina risker vilket även gör intressena för denna kategori främst vinstdrivande. (Alvesson och Sveningsson, 2007:91-95)

Sist men, för den uppsats, inte minst kommer (4) staten som ägarkategori. Staten är den enda kategori av ägare som närmast har en varning mot sig att ha en tendens att inte ta lika mycket hänsyn till finansiella resultat, skapande av aktievärde och övriga vinstdrivande intressen. Staten ser, enligt Alvesson och Sveningsson, istället oftare till mål baserade på politik såsom prissättning till förmån för konsumenter, sysselsättningsgrad till förmån för arbetssökande, regionalutveckling för att öka ett områdes välfärd och miljöbaserade mål. Dessa mål kan, enligt Alvesson och Sveningsson, stå i direkt konflikt med bolagets vinstdrivande mål. Sammanfattningsvis ses statliga mål och intressen som främst kvalitativa mot andra typer av mål än rent vinstdrivande. (Alvesson och Sveningsson, 2007:93)

Sammanfattningsvis kan övriga ägares intressen, utöver staten, sammanfattas under vinstdrivande mål mot en ökad avkastning och ett ökat aktieägarvärde. (Alvesson och Sveningsson, 2007:99)

3. Metod

Detta avsnitt är till för att visa denna studies tillvägagångssätt för att skapa en bättre intersubjektivitet och göra validiteten mer lättförståelig. Först kommer vi att gå igenom den huvudsakliga vetenskapliga metod som uppsatsmetoden bygger på, sedan diskuteras det empiriska material som används och slutligen operationaliseras CSR till en mätbar nivå.

3.1 Hypotetiskt-deduktiv teoriprovande fallstudie

Denna uppsats är vad författaren valt att kalla för en hypotetiskt-deduktiv teoriprovande fallstudie där den uppbyggda teorin består av flertalet teoretiska antaganden som sedan analyserar utfallet av en potentiell kausalitet. Det första antagandet är att det uppstår intressekonflikter mellan statens särintressen och övriga aktieägares ägarintressen vid statligt ägande, det andra antagandet är att statliga särintressen kan likställas med CSR och det tredje är att om statliga särintressen underprioriteras bör inte en tydlig CSR-implementering vara tydlig inom det analyserade företaget, TeliaSonera. Samtliga dessa antaganden har getts fog för under avsnittet ovan, *Teoretisk grund*.

Vad som sedan kan anses vara en potentiell kausalitet bygger på att ett statligt delägarande av ett börsnoterat bolag leder till att statliga intressen inte tillgodoses. Mekanismen i denna kausalitet bygger på de antagna intressekonflikterna som, då det statliga ägandet inte är majoritet, bör leda till att övriga aktieägares intressen prioriteras över de statliga särintressena. (Teorell och Svensson, 2007:62-67)

Dock söker inte denna uppsats, och kan inte denna uppsats, ge absolut fog för att denna kausalitet skulle existera. För att detta skulle vara möjligt skulle en större population krävas. (Ibid.)

3.1.1 Hypotetisk-deduktiv

Den hypotetiskt-deduktiva karaktären i denna uppsats kan sammanfattas i fyra led. Först har en hypotes framlagts som bygger på de teoretiska antaganden som är beskrivna ovan under avsnittet *Teoretisk grund*. I det andra ledet, deduktionen, kan vi återigen hänvisa till den teoretiska grunden som härleder flertalet empiriska konsekvenser som bör vara sanningsenliga om hypotesen är sann. Det tredje ledet, den empiriska prövningen, bygger på att vi prövar att lägga det deduktiva CSR-implementeringsalstret ovanpå vårt analysobjekt, TeliaSonera, för att se om dessa

konsekvenser stämmer. Slutligen i det fjärde ledet, slutsatsen, ges en slutsats rörande om hypotesen utifrån det tredje ledet fick stöd eller inte. (Teorell och Svensson, 2007:48-53)

En hypotetiskt-deduktiv metod lämpar sig dock inte direkt för att söka finna absolut sanning för en hypotes men fungerar för att falsifiera en hypotes. Vilket man kan säga att denna uppsats bygger på. Kort sagt kan man säga att uppsatsen ser huruvida hypotesen *kan* vara sanningsenlig och kan den vara det är den inte falsifierad och den teori som skapats kan således vara värd att utforska i större utsträckning i vidare forskning. (Ibid.) Dock bör inte resultatet i denna uppsats ses som sanning då den bygger på en skakig teoretisk grund som inte direkt kan bekräfta den aktuella hypotesen.

3.2 Empiriskt material

Det empiriska material som används för att analysera TeliaSonera består främst av information rörande företagets uppbyggnad och dess CSR-implementering. Sett till det material som rör företagets uppbyggnad är det främst offentliga dokument utfärdade av företaget om företaget som används. Samtlig information är dock så pass offentlig och lättillgänglig att den kan granskas av allt från media till konsumenter vilket bör öka dess validitet. Likaså sett till det material använt för att belysa TeliaSoneras CSR-implementering används rapporter utfärdade av företaget. Dessa är gjorda av andra utomstående organisationer på uppdrag av TeliaSonera vilket återigen skapar en god validitet och reabilitet hos materialet. (Esiasson et.al, 2007:63-67)

3.3 Operationalisering av CSR/statliga särintressen

Att CSR och statliga särintressen likställs i denna uppsats har redan redogjorts för. Det som dock återstår är att göra dessa särintressen mätbara och således samtidigt göra CSR till ett mätbart instrument.

Att CSR är ett begrepp som ter sig olika innebörder beroende på möjlighet och efterfrågan har redan påvisats och därför finns det ingen poäng i att använda sig av en definition av begreppet CSR som inte ter sig förenligt med svenska näringslivs- och samhällsförhållanden. Då det är ett statligt ägt börsnoterat bolag med verksamhetsbas i Sverige som skall analyseras används den definition som den svenska staten själva implementerat i begreppet CSR. Denna definition bygger, som redan belagts, på OECD:s och FN:s vägledande definition av begreppet. Anledningen till att det blir av högst intresse att se till den svenska definitionen är beroende av två variabler: 1. Staten har själva satt som mål att vara föredömen inom hållbart företagande vilket kan likställas med den svenska definitionen av CSR. 2. Det blir inte rättvisande och validitetstroget att använda

sig av en definition av CSR-begreppet som inte anpassad efter de svenska förhållandena i form av efterfrågan och möjlighet.

Den svenska CSR-modellen innefattar således, som redan belagts, följande områden: allmänt, information, anställda, miljö, korruption, konsumentintressen, vetenskap och teknik samt konkurrens. Dessa områden kommer nedan att beläggas närmare med hjälp av OECD:s definition av samtliga dessa områden.

Värt att nämna är att denna definition är speciellt utformad för multinationella företag som TeliaSonera, som vi kommer se under empiridelen, är.

Denna definition av CSR-områdena kommer sedan att fungera som mätinstrument för TeliaSonera. Detta genom att låta dessa CSR-områden fungera som ett alster över TeliaSoneras CSR-implementering. Enkelt sett kan man säga att om samtliga nedanstående CSR-områden uppfylls uppfyller TeliaSonera de samhällsfrämjande statliga intressena.

3.3.1 Allmänt (Allmän policy)

Den allmänna policyn är en närmast sammandattande klausul innehållandes övergripande information om hur ett företag bör förhålla sig hänsynfullt till den etablerade politiken i de land där företaget är verksamt samt förhålla sig verksamt inom de övergripande ramar som OECD tillger. Detta berör följande punkter:

1. Att bidra till en ekonomisk, social och miljömässig utveckling för att främja och uppnå en hållbar utveckling.
  2. Driva verksamhet i förhållanden till de mänskliga rättigheterna.
  3. Stimulera lokalsamhället med hänsyn till inhemska behov och således utveckla den inhemska marknaden.
  4. Främja vidareutbildning och lärdom för anställda och på så vis skapa ökat humankapital.
  5. Avstå från undantag som bryter mot reglerande lagar och förordningar avseende miljö, hälsa, säkerhet, arbete, beskattning och ekonomi.
  6. Upprätthålla god företagsstyrning.
  7. Utveckla förhållandet mellan företag och samhället.
  8. Främja anställdas medvetenhet om företagets policy arbete i enlighet med CSR-arbetet.
  9. Arbeta mot diskriminering och disciplinära åtgärder mot personal som uppmärksammar arbete som strider mot denna policy.
  10. Uppmuntra affärspartners att arbeta enligt denna policy.
  11. Avstå från politiska aktiviteter där företaget är otillbörligt.
- (OECD, 2000:26-27)

3.3.2 Information

Sammanfattande inbegriper denna klausul att företaget bör sträva efter bättre offentliggörande av information som anses relevant. Detta berör flertalet punkter däribland företagets verksamhet, struktur och övrig uppbyggnad.

Punkt 4 inom denna klausul strukturerar upp de mest relevanta punkterna för information som bör präglas av offentliggörande:

- a. Finansiell information så som resultat och verksamhetsresultat
- b. Mål inom företag
- c. Större aktieinnehav och rösträttigheter
- d. Styrelsemedlemmar, ledning samt ersättning för dessa
- e. Riskfaktorer som är av väsentlig börd
- f. Viktiga frågor rörande anställda och andra intressenter
- g. Ledningsstrukturer och policys för företaget
(OECD, 2000:28-29)

3.3.3 Anställda

Denna punkt avser hur företaget bör strukturera förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Företaget bör:

- a. tillåta anställda att representeras av fackföreningar och/eller liknande representanter.
- b. inte tillåta och bidra till minskat barnarbete.
- c. inte tillåta och bidra till avskaffandet av tvångsarbete.
- d. inte tillåta och bidra till minskande diskriminering av anställda.
- e. hjälpa anställda vid frågor rörande anställningsförhållanden (såsom kollektivavtal, förhandlingar samt övriga frågor av ömsesidigt intresse för anställda och företag).
- f. följa normer och praxis för anställning och relationsuppbyggnad mellan arbetsgivare och arbetstagare som är vanliga inom det land där företaget har verksamhet
- g. säkerhetsställa anställdas säkerhet, trygghet och hälsa.
- h. tillhandahålla relevant kompetensförbättrande utbildning för anställda.
(OECD, 2000: 29-34)

3.3.4 Miljö

Denna klausul innefattar företagens förväntade skyldighet att bedriva verksamhet mot en hållbar utveckling av miljö. Detta innefattar att företaget bör skapa och främja ett miljöledningssystem inom företaget vars uppgift är att medvetet skapa förutsättningar för företaget att arbeta med miljöskyddande och miljöförbättrande verksamhet för att skapa en hållbar miljöutveckling. Detta innefattar även att företag bör tillhandahålla information till intressenter och allmänhet om verksamhetens miljöpåverkan. Slutligen innefattar miljöklausulen ett medvetet

arbete inom beslutsfattande att utvärdera miljöpåverkan av verksamheten och i den mån företaget kan, med hänsyn till ekonomiska förhållanden, föredra beslut med bättre hänsyn till miljön. (OECD, 2000:34-37)

3.3.5 Korruption

Denna klausul förutsätter egentligen endast att företaget arbetar inom rådande lagar och förordningar avseende korruption och därför behöver inte denna klausul beskrivas direkt ingående. Sammanfattningsvis kan sägas att företaget bör ge skälig ersättning, inte ge eller motta mutor, upprätthålla kontrollsystem mot korruption samt öka transparensen inom företaget för att mottarbeta korruption i samhället. (OECD, 2000:37-38)

3.3.6 Konsumentintressen

Vid relationer med konsumenter bör företaget agera inom god affärsed, marknadsföringsed samt reklamsed och då säkerställa inom företaget och utåt mot konsumenter och övriga intressenter att företagets varor och/eller tjänster håller god kvalitet. Detta innefattar även att samtliga varor och/eller tjänster upprätthåller lagstadgade och av samhället överenskomna krav på hälsa och säkerhet samt att information om produkterna är lättillgängligt. Slutligen innefattar relationen till konsumenter ett lätthanterligt system för hantering av konsumentåsikter, såsom klagomål. I övrigt kan ses att integritetsskydd och personuppgiftsskydd skall respekteras och följas och detta innefattar även ett ständigt samarbete med offentliga myndigheter. (OECD, 2000:39)

3.3.7 Vetenskap och teknik

Rörande vetenskap och teknik förväntas företaget:

- a. Sträva efter att säkerställa att samtlig vetenskap och teknik inom bolaget är förenligt med rådande policys och program inom länder där företaget är verksamt,
- b. Vid möjlighet öka spridning av vetenskap och teknik med hänsyn till immateriella rättigheter,
- c. Söka utveckla lokal vetenskap och teknik för att främja marknadsbehovet inom de länder där företaget är verksamt,
- d. Nyttja vetenskap och teknik på ett sätt som inte är skadligt för värdlandets långsiktiga utvecklingsmöjligheter och miljö,
- e. Söka utveckla samarbeten med lokala universitet, forskningsinstitut samt skapa utvecklingsmöjligheter inom det lokala näringslivet.

3.3.8 Konkurrens

Företaget förväntas att inom lagar och förordningar föra verksamhet i inom ett konkurrenspräglad sätt. Detta innefattar främst att avstå från att söka ingå konkurrensbegränsande avtal för att fastställa marknadspriser, inge i anbudssamverkan, fastställa begränsningar inom produktion och/eller kvoter samt dela upp marknader, leverantörer, territorier eller affärsområden. I övrigt innefattar denna klausul att företaget förväntas vara verksamt i enlighet med rådande konkurrenslagar, främja ett stärkt samarbete med konkurrensmyndigheter och slutligen att söka öka de anställdas förståelse av vikten att följa rådande konkurrenslagar och den rådande konkurrenspolicyn inom företaget. (OECD, 2000:40-41)

4. TeliaSonera

Detta kapitel är uppsatsens analys det statligt delägda börsnoterade bolaget TeliaSonera AB. Kapitlet börjar med ett avsnitt som sammanfattar TeliaSonera som bolag. Detta avsnitt följs av ett avsnitt rörande TeliaSoneras CSR-implementering i deras verksamhet. För att sedan kunna utvärdera företaget efter OECD:s vägledning till CSR-implementering kommer denna avdelning att avslutas med ett avsnitt där TeliaSoneras CSR-implementering beskrivs utifrån OECD:s vägledande definition.

4.1 TeliaSonera som företag i korthet

4.1.1 Verksamhet – affärsidé, vision samt strategi

”TeliaSonera is a world class service company recognized as an industry leader.”
(TeliaSoneras Code of Ethics, 2012:3)

TeliaSoneras affärsidé är att ”erbjuda nätanslutning och telekommunikationstjänster som hjälper människor och företag att kommunicera på ett enkelt, effektivt och miljövänligt sätt”. (Ibid.)

TeliaSoneras huvudvision bygger vidare på denna affärsidé. Visionen bygger på TeliaSoneras uppnådda position på marknaden som en branschledande aktör vilket leder visionen till att inte omfatta mycket anknytning till deras affärsidé utan istället siktar visionen högre och mot samhällsfrämjande mål. TeliaSonera sammanfattar sin vision som ”att bidra till en värld med bättre möjligheter” (Ibid.) men detta är främst riktat mot att uppfylla värderingar, affärsprinciper, utveckla marknaden och att kort och gott skapa bättre möjligheter för individen. (Ibid.) Vad dess värderingar och affärsprinciper är kommer att återkommas till senare.

TeliaSonera bygger sin strategi på deras möjlighet till utveckling vilken gör att de anser sig kunna skapa förutsättningar för deras verksamhet att klara av förändringar i kundernas efterfrågan. Genom dessa utvecklingsmöjligheter tros aktieägarvärde kunna utvecklas i takt med att TeliaSonera anpassar sin verksamhet efter marknadens efterfrågan på kvalitet, effektivitet och hållbarhet. (Ibid.)

4.1.2 Ägare

TeliaSonera är börsnoterat på två olika börser, NASDAQ OMX Stockholm och NASDAQ OMX Helsingfors. Den totala aktiemängden, var år 2012, 553 63 och varje enskild innehavd aktie ger en rösträtt vid bolagstämma. Av dessa 553 63 aktier ägde, år 2012, den svenska staten 37,3procent. Övriga aktier var fördelade över familjer och enskilda individer, finansiella institutioner, företag samt även stater utomlands. Således är samtliga ägarkategorier representerade inom TeliaSoneras aktieägarsfär. Tillsammans äger den svenska och finska staten ett aktieinnehav på 49 %. (<http://www.TeliaSonera.com/sv/om-oss/bolagsstyrning/aktieagare/>)

4.1.3 Verksamhetsländer

TeliaSonera bedriver verksamhet i Azerbajdzjan, Danmark, Estland, Finland, Georgien, Kazakstan, Lettland, Litauen, Moldavien, Nepal, Norge, Ryssland, Spanien, Sverige, Tadzjikistan, Turkiet och Uzbekistan. Sammantaget inom dessa länder finns 183,6 miljoner abonnemang sålda av TeliaSonera. (TeliaSonera 1) I majoriteten av dessa länder bedriver TeliaSonera verksamhet genom majoritetsägda bolag såsom Telia i Sverige, Ncell i Nepal eller Sonera i Finland. Sett till TeliaSoneras branschposition är de inom majoriteten av samtliga länder på en ledande position vad gäller mobiltelefoni samt fast telefoni och i flertalet länder likaså vad gäller bredbandstjänster. (Teliasonera 2)

4.1.4 Möjlig bakgrund till CSR-implementering och statlig intressen

Sedan år 2012 har TeliaSonera sökt markant öka sitt arbete i enlighet med den CSR-vägledning som framtagits av OECD. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:3-6)

TeliaSonera fick stor kritik under år 2012 bland annat för deras arbete i Euroasien där företaget, enligt kritiken, valde att underprioritera mänskliga rättigheter och tillåta nedstängning av nät på begäran av de aktuella ländernas regeringar. Kritiken innefattande även anklagelser om att TeliaSonera ska ha tvättat pengar och varit delaktiga i djupa led av korruption. Kritiken kom från många håll och då främst från stora delar av svensk och finsk media. De största aktieägarna (den svenska och finska staten) uttryckte även stark oro över företagets prioriteringar som uppdagats genom dessa underprioriteringar. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:6)

De största aktieägarna staplade därför, efter denna kritik, upp vilka ägarintressen de såg som viktigast och således även vad de krävde av företaget. Dessa ägarintressen och krav var ett markant ökat arbete rörande:

1. mänskliga rättigheter: yttrandefrihet och skyddat privatliv, med speciellt fokus mot Euroasien.
2. antikorrupsionsarbete
3. hållbarhet genom hela leverantörskedjan.
4. att alltid söka utvinna hållbarhetsrisker vid investeringsbeslut och en stark operativ riskhantering

(Ibid.)

Detta kan dock inte sägas vara den definitiva språngbrädan för TeliaSoneras CSR-implementering men det var först genom den ovanstående kritik som de största aktieägarna (den svenska och finska staten) formulerade de ovanstående kraven mot företaget vilket har satt en starkare press på företaget. (Ibid.)

4.2 OECD:s vägledning och TeliaSoneras CSR-implementering

Under denna avdelning kommer samtliga kategorier under OECD:s vägledande definition av CSR-implementering att läggas som ett alster ovanpå TeliaSoneras hållbarhetsarbete för att plocka ut information relevant för varje kategori. Dessa kategoriers innehåll kan ses beskrivet ovan under metodkapitlet. Det är även denna avdelning i uppsatsen som är själva analysen av TeliaSonera.

4.2.1 Allmänt

Rent allmänt sätter TeliaSonera upp klara mål för att främja en ekonomisk, social och miljömässig utveckling vars samtliga mål söker förbättra en hållbar utveckling inom samtliga länder de är aktiva inom. Detta görs främst via stora ekonomiska satsningar mot den hållbara utvecklingen. Detta kan ses genom de 74 miljoner svenska kronor som satsats mot sociala projekt som motsvarar hela 8% av företagets totala omsättning. Dessa sociala projekt ter sig mot hela organisationen och ser främst till att se till att företagets värderingar upprätthålls inom samtliga marknader där företaget är aktivt. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:3)

Likaså söker dessa sociala projekt stärka företagets hänsyn till de mänskliga rättigheterna och då främst inom de marknader inom de länder där politiska system inte kategoriseras som fria – såsom inom Euroasien. Detta arbete stärker företagets koppling till FN:s mänskliga rättigheter i enlighet med OECD:s definition av CSR-implementering. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:3,10)

Vad gäller arbetet med att stimulera de lokala marknaderna mot inhemska behov har TeliaSonera valt att agera som föredömen för att söka upprätthålla bland andra OECD:s principer. I övrigt kan här noteras att TeliaSonera stödjer flertalet lokala och globala hjälporganisationer och där även ett nytt världsomfattande samarbete med World Childhood Foundation upprättats för att

skydda barn på internet. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:3-7) Främst är således arbetet med inhemska behov skapat genom att söka konkurrera via CSR-implementering och stödja organisationer inom de länder företaget är verksamt inom. Värt att också belysa är TeliaSoneras anpassning efter olika marknader där företaget anpassar sig efter samhällets betalningsförmåga och efterfrågan vilket på så vis stimulerar de lokala marknaderna ekonomiskt. (TeliaSoneras CoD, 2012:12)

TeliaSonera har som policy att undvika all form av politisk inblandning utöver samtal med politiska beslutsfattare rörande branschrelaterade frågor. (Ibid.)

4.2.2 Information

“We are truthful in our financial and non-financial communication, and information is given to the best of our knowledge. Our aim is full accountability.” (TeliaSoneras CoD, 2012:10)

Vad beträffar den vägledning OECD ger rörande offentliggörande av information ses samtliga punkter lättgängliga via TeliaSoneras webbsidor. Har man dessutom inte tillgång till internet är man enligt webbsidorna välkommen att få informationen hemskickad. Detta gäller samtliga punkter och således innefattas finansiell information, företagsmål, aktieinnehav, bolagsstyrning, riskfaktorer, intressenter och allmän företagsstruktur. Självklart bör man förhålla sig kritisk till den information som är att tillgå på hemsidan vad gäller exempelvis intressenter och företagsmål då ett aktiebolag kräver en viss sekretess för att kunna upprätthålla konkurrens. ”

Likaså är den svenska personuppgiftslagen inte bruten då det exempelvis inte finns att tillgå exakt vilka de olika aktieägarna är. Detta menar dock inte OECD är av relevant börd och således finns all relevant information att tillgå enkelt via endera webbsida eller endast ett telefonsamtal. (TeliaSoneras webbplats: TeliaSoneras Sustainability Report, 2012.)

4.2.3 Anställda

TeliaSonera arbetar starkt med vad som kan definieras som personalens välbefinnande. Först och främst deklarerar företaget sitt arbete i enlighet med de mänskliga rättigheterna som innefattar, bland annat, ett arbete mot användandet av barnarbete och tvingande arbete, ett aktivt arbete mot diskriminering av alla dess former och ett hjälparbete för de anställda att representeras av fackförbund eller dylikt. (TeliaSoneras CoD, 2012:12) Vad gäller arbetet mot diskriminering avses alla dess former – ålder, hudfärg, kön, religion, handikapp, nationalitet, sexuella preferenser, civilstånd och politiska åsikter. (Ibid.)

Ett stort arbete pågår och har pågått under en längre tid för att öka de anställdas anställningstrygget som innefattar uppmuntrandet till så kallad whistle

blowing, som inbegriper att uppmuntra de anställda att rapportera tjänstefel eller felbehandling av anställda. (Teliasoner CoD, 2012:14)

”Teliasonera aims to provide and constantly improve a safe and healthy workplace by ensuring safety in work processes, preventing and reacting to conditions of ill health and supporting measures to promote health and well being.” (Teliasoner CoD, 2012:12)

Det enda informationen som dock verkar svårfunnen är information om vilken typ av inom-företagslig utbildning som ges för anställda. Dock deklarerar företaget deras ambition att konstant erhålla kompetensförbättrande utbildningar inom samtliga organisatoriska led. (Teliasoner Sustainability report, 2012:35)

Samtliga dessa kriterier uppfylls inom samtliga verksamhetsländer och Teliasonera diskriminerar inte mellan länder eller marknader på något sätt.

4.2.4 Miljö

”Together with our partners and customers, we aim to reduce our carbon footprint, thereby fighting the climate change.” (Teliasoner CoD, 2012:14)

Det stora miljöarbetet från Teliasonera är främst mot ett reducerat koldioxidsutsläpp. Teliasonera producerar dock inga produkter själva utan samtliga produkter som kan köpas genom företaget (exempelvis mobiltelefoner, bredbandsmoduler och tv-konsoler) produceras av leverantörer. Dock utvärderar företaget ständigt sina leverantörers miljöpåverkan och har som mål att, inom ekonomiska gränser, alltid söka det alternativ som bidrar till det bästa hållbara utvecklandet för miljön och samhället. (Teliasoner CoD, 2012:14)

Vad gäller tjänsteresor, kontorslokaler och andra konkreta påverkningsbara belastningar som ett tjänsteföretag som Teliasonera kan lägga på miljön görs ett ständigt arbete att utnyttja det mest miljövänliga alternativet. Detta arbete tillgår också uppmuntran av konkurrenter, intressenter, anställda och kunder att agera enligt samma miljövänliga sätt. (Ibid.) Således kan återigen dras paralleller till att företaget ämnar vara en förebild på de marknader de är aktiva inom.

Ovanpå detta stödjer Teliasonera uppemot 20 globala miljöprojekt som alla siktar långsiktigt med hållbarhet som största syfte. (Ibid.)

4.2.5 Korruption

”Teliasonera has several activities and procedures in place specifically designed to prevent corruption. However, we recognise that there is still room for improvement.” (Teliasoner CoD, 2012:14)

TeliaSonera har tidigare haft stora problem rörande korrupktion och då främst i Euroasien. Detta uppdagades under år 2012 och sedan dess har ett omfattande inomorganisatoriskt arbete utformats för att minska korrupktionen inom företaget. Detta arbete innefattar att TeliaSonera upprätthåller ärlig och faktabaserad kommunikation med höga transparentnivåer mot intressenter, kunder och samhällen. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:14)

Företaget förespråkar fri och rättvis handel inom ramarna för konkurrenslagar inom etiska ramverk inom samtliga länder där företaget har verksamhet. Samtliga anställda skall undvika all form av intressekonflikter mellan personliga aktiviteter och företagets intressen. Arbetet omfattar även att företaget inte engagerar sig politiskt via vare sig yttranden eller genom ekonomiska grunder – såsom mutor. Dock ingår företaget som redan nämnts i samtal mellan företaget och politiska beslutsfattare vid branschrelaterade frågor. (Ibid.)

Ovanpå detta uppmuntras anställda att rapportera all form av korrupktion till ledning eller utomstående aktörer – såsom polis eller annan myndighet. Företaget uppmuntrar även utomstående aktörer att genom transparent information granska företaget – detta hänvisar främst till media men även intressenter (Ibid.)

4.2.6 Konsumentintressen

”We strive to be the trusted, number one choice of current and potential customers.” (TeliaSoneras CoD, 2012:7)

Samtliga utav TeliaSoneras tjänster och produkter skall tillhandahållas och presenteras på ett ärligt och transparent sätt. Kunder har på så vis möjlighet att följa hela leverantörskedjan för varje enskild produkt. (TeliaSoneras CoD 2012:7) Genom de telekommunikativa (och andra kommunikativa) tjänster som företaget tillhandahåller skall samtliga skapas genom säkra nätverk med hög kundsäkerhet för personlig data och integritet. (Ibid.)

Likaså tar företaget stora åtgärder för att skydda personlig data och integritet från intrång från icke-behörig personal och övriga individer. Speciellt rör dessa skyddsåtgärder barn och all form av missbruk som kan skada barn. Detta inkluderar möjligheter för kunder att enkelt skydda sig själva mot illegal och oönskat material (såsom datavirus) och möjligheten för kunder att sätta upp spärrar mot exempelvis sexuella internetsidor. (Ibid.)

4.2.7 Vetenskap och teknik

TeliaSonera har sedan år 1850 varit ett pionjärsföretag inom telekommarkanden och varit med och utvecklat den till vad den är idag. Exempelvis var TeliaSonera ett av de företag som var med och grundade den mobila kommunikationen, de var medgrundare till GSM-nätet, 3G-nätet och även 4G-nätet som idag är det snabbaste offentliga kommunikativa fibernätverket i världen. Än i dag bidrar TeliaSonera till forskning inom informationssamhället. (TeliaSonera 1)

Det ovanstående låter närmast som reklam för TeliaSonera men genom den pionjärsplatsen som TeliaSonera haft under en lång tid har företaget ständigt varit med och utvecklat den globala kommunikativa marknaden som idag används av hela världen. Värt att också notera är att TeliaSoneras innovationer används av företag världen över vilket tydligt påvisar företagets sätt att utveckla inte bara den lokala utan även den globala marknaden. (Ibid.)

Som redan nämnts under miljöavsnittet strävar TeliaSonera i att så stor möjlighet använda sig av miljövänliga alternativ och detta gäller även i deras forskning då de ständigt försöker utveckla den kommunikativa marknaden att vara mer miljömässigt hållbar. TeliaSonera samarbetar även ständigt med flertalet konkurrenter och övriga forskningsorgan för att skapa nya innovationer. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:4-5)

TeliaSonera uppmuntrar även ständiga kvalitetskontroller av de tjänster och de produkter de tillhandahåller för att säkerställa den tekniska säkerheten kring dessa tjänster och produkter. (Ibid.)

4.2.8 Konkurrens

Som redan nämnts kämpar TeliaSonera ständigt mot korruption och söker att konkurrera med rättvisande medel. Detta innefattar samtliga marknader. Företaget belyser även deras etiska arbete med att aldrig ingå i karteller eller på andra sätt söka reglera marknaden. TeliaSonera erkänner dock sin starka köpkraft mot mindre konkurrenter men för att bibehålla en konkurrerande marknad försöker företaget konkurrera under så lika villkor som är möjligt – detta innebär att företaget inte bräddar ut sin marknad utan behov eller försöker köpa upp mindre konkurrenter utan anledning. Således förhåller sig TeliaSonera på ett väldigt etiskt försvarbart sätt vad gäller konkurrens. (TeliaSonera CoD, 2012:11)

4.3 Sammanfattning

I detta kapitel om TeliaSonera kan vi se hur företaget har under senare år utvecklat sin verksamhet att i mycket större omstreckning omfatta ett hållbarhetsarbete inom samtliga sektorer. Vad upptrappningen av detta arbete beror på kan vi inte säga säkert men en kvalificerad gissning är att efter den stora kritik som företaget fick under år 2012, på grund av deras tvivelaktiga agerande i Euroasien, kom stora påtryckningar från både media, intresseorganisationer och främst de största aktieinnehavarna (den svenska och finska staten). Dessa påtryckningar har sedan lett till utökade och mer klargjorda krav från olika håll att agera i enlighet med CSR-implementerande verksamhet. Att vi även kan veta att detta arbete tagit fart under 2012 är mycket för att tidigare års rapporter som finns tillgängliga offentligt inte tar upp CSR-frågor i samma utsträckning.

I samtliga av TeliaSoneras verksamhetsländer utförs ett starkt arbete att utöka implementeringen och medvetenheten av CSR. På ett allmänt plan har TeliaSonera ett tydligt engagemang mot att engagera sin verksamhet efter de lokala lagarna, förordningarna och kanske framför allt mot de lokala behoven. Ur ett mer globalt perspektiv kan vi se att TeliaSonera har som multinationellt företag antagit rollen som ett föredöme för sin bransch där hållbarhetsfrågor engageras genom hela leverantörskedjan.

Samtlig relevant information finns att tillgå enkelt via TeliaSoneras webbsidor eller via telefon. Den stora transparenta öppenhet som präglar hela organisationen skapar en informationssäkerhet för ägare, kunder och övriga intressenter. Denna öppenhet sätter en utomstående press på företaget att uppfylla sina hållbarhetsmål vilket på ett teoretiskt plan säkrar företagets framtida arbete med CSR.

Även hållbarhetsfrågor rörande anställning är rotade i organisationen. Detta bör inte bara skapa en trygghet för anställda - utan med den uppmuntran som finns inom företaget att anmäla eventuella tjänstefel och fall då CSR-policyn inte följs bör detta säkerställa att tryggheten på arbetsplatsen efterföljs.

Miljömässigt ligger TeliaSonera i framkant inte bara inom sin egen bransch utan sett utifrån ett globalt perspektiv präglas företaget av en miljömedvetenhet som prisats utifrån flertalet institutioner. (TeliaSoneras Sustainability Report, 2012:17-18)

Även om flertalet fall av korruption inom företaget har uppdagats under år 2012 har ett aktivt arbete att motverka korruption startats inom företaget. Den ökade transparensen inom företaget leder till att korruption lättare upptäcks inom företaget vilket skapar en tydligare grund för att motarbeta korruption.

Som redan belagts har konsumenter (och övriga intressenter) en stor möjlighet att ta till sig all relevant information om hela leverantörskedjan och även övrig information om företaget.

Likaså sett till TeliaSoneras arbete med vetenskap och teknik är i enlighet med god CSR-implementering. Då de genom sin pionjärsroll inom sin bransch kunnat utveckla inte bara sin egen teknik utan även bidra till att de lokala marknaderna och den globala marknaden utvecklats är detta att anse i god enlighet med hållbarhet.

Sett till konkurrens så arbetar företaget aktivt med att upprätthålla goda konkurrensförhållanden på de marknader de är aktiv. Detta trots deras marknadsledande position.

Sammanfattningsvis kan vi i enlighet med de vägledande kriterierna för CSR-implementering uppsatta av OECD se att TeliaSonera ligger i framkant inom samtliga kategorier. Vad vi också kan se är att de påtryckningarna skapade av den svenska och finska staten har efterlevts. Samtliga CSR-kategorier är inte bara implementerade inom TeliaSoneras verksamhet utan verksamheten präglas även av en enorm transparens vilket skapar en stark grund för fortsatt arbete med hållbarhetsfrågor.

Slutligen kan man efter att analyserat TeliaSoneras världsomfattande verksamhet se att CSR är väl implementerat i hela TeliaSoneras organisation.

5. Slutsats och slutliga kommentarer

Är den svenska statens ägarintressen som inte är förenliga med övriga aktieägares vinstdrivande intressen underprioriterade jämt mot övriga aktieägares vinstdrivande intressen vid statligt deläggande av börsnoterade bolag?

Ovanstående frågeställning är vad som stått som forskningsfråga för denna uppsats. Denna har besvarats genom dels den teoretiska grunden för uppsatsen och främst dels den analys som gjorts med grund av den teoretiska grunden. Den teoretiska grunden har byggt på antagandet om att intressekonflikter/målkonflikter uppstår inom statligt ägda bolag. Detta antagande har byggt på det faktum att staten har samhällsfrämjande intressen som kan ses som särintressen mot övriga aktieägares intressen. Dessa samhällsfrämjande intressen har sedan likställts med hållbarhetsutveckling och CSR-implementering. En hypotes var sedan framlagd i enlighet med den hypotetiskt-deduktiva metoden som sökte ge fog för att då staten är ägare av börsnoterade bolag så underprioriteras statliga intressen – vilket således leder till att hållbarhetsutveckling och CSR-implementering bör vara underprioriterat inom statligt delägda börsnoterade bolag.

Sedan har empiriska konsekvenser härletts ur denna teoretiska grund och denna hypotetiskt-deduktiva analys på företaget TeliaSonera. Dessa empiriska konsekvenser har analyserats genom att se till huruvida den definition av CSR-implementering som använts varit befintligt inom företaget TeliaSonera. Analysen har visat att CSR-implementering inte bara är befintligt utan att TeliaSonera präglas av en mycket stark CSR-implementering.

Således har hypotesen falsifierats. Frågan återstår dock vad denna falsifiering egentligen beror på. Författaren ser tre olika anledningar som möjliga till denna falsifiering. Endera är det att de antaganden som gjorts genomgående i denna uppsats inte är valida och sanningsenliga – kanske uppstår inte intressekonflikter i den mån som de offentliga utredningarna har visat, kanske kan inte statliga särintressen likställas med CSR-implementering eller kanske är inte CSR-implementering någonting som inte kan sägas vara oförenligt med vinstdrivande intressen. För det andra kanske fallet TeliaSonera inte kan vara rättvisande för hypotesen – detta skulle kunna vara för att TeliaSonera är ett företag som fått kritik för sitt bristande arbete med hållbarhet; det skulle också kunna vara för att TeliaSonera är ett företag som inte bara har den svenska staten som ägare utan även den finska staten som antagligen har liknande särintressen som den svenska staten. Sist kan hypotesen ha blivit falsifierad av den anledning att den var felformulerad och därför inte kompatibel med frågeställningen.

Den teoriprovande karaktären denna uppsats har skapat är dock ännu av intresse då den vid utökning mot fler fall av statligt ägande kan vara av forskningsmässig kumulativitet. Hypotesen må ha blivit falsifierad men att pröva

teorin mot fler fall kan möjligen ge ytterligare resultat för att finna den potentiella kausaliteten mellan statligt ägande av börsnoterade bolag och ett underprioriterat CSR-implementering.

Något författaren medvetet undvikit genom denna uppsats är svaret på en omvänd frågeställning:

Är vinstdrivande ägarintressen underprioriterade mot statliga särintressen vid ett statligt deläggande av börsnoterade bolag?

För möjligt är att dessa statliga särintressen blivit så välrepresenterade inom TeliaSonera att vinstdrivande intressen har blivit underprioriterade. Detta är något som är ytterst intressant i den stora debatten om statligt deläggande – då det kan avgöra huruvida det är bra eller dåligt med ett statligt deläggande för den ekonomiska sidan av samhällsekonomin.

Slutligen tros ändå denna uppsats ha bidragit till en form av kumulativitet till både den nämnda debatt och forskningsfären då den visat på att ett statligt deläggat börsnoterat bolag erhåller en god CSR-implementering - vilket är ett resultat i sig även om denna uppsats siktade mycket högre än så.

6. Referenser

Internetbaserade källor:

Gup 1 = Göteborgs Universitet. Corporate Social Responsibility [Elektronisk]
<https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/1662/1/05-06-50M.pdf> Hämtdatum: 2013-08-12

Regeringen 1 = Den svenska regeringens webbplats, statligt ägda bolag. [Elektronisk]
Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/sb/d/2819/a/23960> Hämtdatum: 2013-05-21

Regeringen 2 = Den svenska regeringens webbplats. Företag med marknadsmässiga krav.
[Elektronisk] <http://www.regeringen.se/sb/d/5621/a/45009> Hämtdatum:2013-05-21

Regeringen 3 = Den svenska regeringens webbplats. Ekonomiska mål i de statligt ägda bolagen ses över. [Elektronisk] <http://www.regeringen.se/sb/d/17530/a/217432> Hämtdatum: 2013-05-18

Regeringen 4 = Den svenska regeringens webbplats. OECD:s riktlinjer för multinationella företag. [Elektronisk] <http://www.regeringen.se/sb/d/17198/a/209039> Hämtdatum: 2013-08-06

Regeringen 5 = Den svenska regeringens webbplats. OECD:s riktlinjer i korthet. [Elektronisk]
<http://www.regeringen.se/sb/d/17198/a/209060> Hämtdatum: 2013-08-07

Regeringen 6 = Den svenska regeringens webbplats. Anförande vid seminarium för styrelser i statligt ägda bolag. [Elektronisk] <http://www.regeringen.se/sb/d/13692/a/193421> Hämtdatum: 2013-08-07

Samhall 1 = samhalls webbplats. 3 snabba till Peter Normann [Elektronisk]
<http://www.samhall.se/Samhall-Story/Reportage/3-snabba-til-Peter-Norman-finansmarknadsminister/> Hämtdatum: 2013-08-12

TeliaSonera 1 = TeliaSonera AB:s webbplats. TeliaSonera i korthet. [Elektronisk]
<http://www.teliasonera.com/sv/om-oss/teliasonera-i-korthet/> Hämtdatum:2013-08-12

TeliaSonera 2 = TeliaSonera AB:s webbplats. Marknader och Varumärken [Elektronisk]
<http://www.TeliaSonera.com/sv/om-oss/marknader-och-varumarken/> Hämtdatum:2013-08-12

TeliaSonera 3 = TeliaSonera AB:s webbplats. Strategi. [Elektronisk]
<http://www.TeliaSonera.com/sv/om-oss/strategi/> Hämtdatum: 2013-08-12

Boyce, Gordon och Davids, Cindy, 2008. *Conflict of interest in the public sector*.
[Elektronisk]http://www.ombudsman.vic.gov.au/resources/documents/conflict_of_interest_in_the_public_sector_march_2008.pdf Hämtdatum: 2013-05-21

Hamilton, Carl B, 2013. *Staten ska inte äga företag*.
[Elektronisk] http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/staten-ska-inte-aga-foretag_7908514.svd
Svenska Dagbladet. Publ. 2013-02-14. Hämtdatum: 2013-05-21

Jordahl, Henrik. 2009.1. *Policy Paper Privat och statligt ägande: Vad säger forskningen?*" . FORES Länk:<http://sv.scribd.com/doc/9698081/Privat-och-statligt-agande-Vad-sager-forskningen-FORES-Policy-Paper-20091> Hämtdatum:2013-05-17

Litterära källor:

Alvesson, Mats. Sveningsson, Stefan, 2007. *Organisationer, ledning och processer*. Lund: Författarna och studentlitteratur.

Carroll, Archie B. (1991) *Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct*, University of Georgia

Christensen, Sören. Daugard Jensen, Poul Erik. Lindkvist, Lara. 2011. *Makt, beslut, ledarskap. Om märkbar och obemärkt makt*. Stockholm: SNS förlag. 121 s.

Esaiasson, Peter, et al, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik. (3:e uppl.) 440 s.

Grafström, Maria – Göthberg, Pauline – Windell, Karolina. (2008) *CSR: Företagsansvar i förändring*. Författarna och Liber AB

Jordahl, Henrik. 2009.2. *Privatiseringar av statligt ägda företag – En litteraturöversikt med fokus på OECD-länderna*. Rapport N9010, Finansdepartementet och Näringsdepartementet, juni 2009.

Rothstein, Bo, 2006. *Vad bör staten göra? Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik. 2:a uppl.* Stockholm: SNS förlag och författaren.

Teorell, Jan: Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara – statsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber och författarna.

Offentliga dokument:

SOU 2005:4. Liberalisering, regler och marknader.

SOU 2004:47. Näringslivet och förtroendet.

SOU 2012:14. Ekonomiskt värde och samhällsnytta – förslag till en ny statlig ägarfördelning.

SFS 2005:551. Aktiebolagslagen.

Statensägarpolicy, 2012 = Regeringskansliet, 2012. *Statensägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande*. Finansdepartementet.

Regeringskansliet, 2011. *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande*. Finansdepartementet

Regeringskansliet, 2010. *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande*.
Finansdepartementet

Övriga källor:

Bolagsordning SAS AB (Org. Nr. 556606-8499), 2006

Bolagsordning TeliaSonera AB (Org. Nr. 556103-4249), 2011

Bolagsordning Nordea Bank AB (Org. Nr. 516406-0120), 2011

TeliaSoneras Sustainability Report, 2012. ”*TeliaSonera Sustainability Report 2012*”.

Tillgänglig från [Elektronisk]

http://www.TeliaSonera.com/Documents/Reports/2012/Annual%20reports/TeliaSonera_sustainabilityreport_2012.pdf Hämtdatum: 2013-08-12

TeliaSoneras CoD = *Telisonera Code of Ethics*, 2012 Tillgänglig från [Elektronisk]

http://www.teliasonera.com/Documents/CodeofEthics2012/TeliaSonera_Code_of_Ethics_presentation.pdf Hämtdatum: 2012-08-12

2012-12-07

Läsanvisningar för bolagsordning

(1 bilaga bolagsordning)

Bilagda formulär för bolagsordning för de statligt ägda bolagen bygger på aktiebolagslagens (2005:551), förkortad ABL, regler, Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) och statens ägarpolicy för de statligt ägda bolagen (Ägarpolicy). Ägarpolicy antas varje år i regeringens skrivelse till riksdagen med redogörelse för företag med statligt ägande. Av denna framgår att Koden utgör en del av regeringens ramverk för ägarförvaltningen. Även icke-noterade bolag ska därmed följa de regler som gäller för noterade bolag.

Den närmare utformningen av bolagsordningen i det enskilda fallet styrs av det aktuella bolagets verksamhet och förutsättningar.

Nedan finns kommentarer till några specifika poster i bolagsordningen samt till några regleringar som inte bör ingå i bolagsordningen.

Regeringens godkännande till ändring i bolagsordningen

Vad gäller bolagsordningar som anger att ändring i bolagsordningen enbart får ske efter regeringens godkännande är inriktningen att sådana bestämmelser bör tas bort i bolag som är statligt helägda. Ett bolagsansvarigt statsråd anses, bl.a. med stöd av regeringens bemyndigande att företräda ägaren på bolagsstämma, även ha rätt att fatta beslut i frågor om ändring av bolagsordningen. Dock måste ett beslut att ändra ovan nämnd typ av bestämmelser i en bolagsordning fattas genom regeringsbeslut.

§ 1   **Firma**

Notera att det går att välja mellan att antingen ha "Aktiebolag" eller "AB" i firmanamnet. För vissa av de statliga bolagen har ägaren valt att bolaget ska vara publikt enligt ABL, vilket då måste framgå av bolagsordningen.

§ 3   **Verksamhet**

Föremålet för bolagets uppdrag och verksamhet styrs för de statligt förvaltade bolagen främst av beslut av riksdagen, regleringar i lag eller i avtal mellan bolaget och staten. En direkt hänvisning till ursprungsdokumentet för verksamhetsföremålet har sin grund i, t.ex. ett riksdagsbeslut, är dock inte lämplig. Enligt ABL ska föremålet för bolagets verksamhet anges till sin art. Syftet med bolagets verksamhet är som huvudregel att bereda aktieägarna vinst. I den mån syftet helt, eller delvis, är ett annat ska detta framgå av bolagsordningen, se § 10 nedan.

§ 6   **Styrelse och revisorer**

Enligt Ägarpolicyn ska styrelsen normalt bestå av 6–8 ledamöter utan suppleanter. Utöver de styrelseledamöter som väljs av bolagsstämman och vars antal framgår av bolagsordningen kan styrelseledamöter och suppleanter utses i enlighet med annan lagstiftning, t.ex. lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda och lagen (2008:9) om arbetstagarens medverkan vid gränsöverskridande fusioner.

Enligt Ägarpolicyn utser bolagsstämman styrelsens ordförande.

Enligt ABL kan revisionsbolag väljas som revisor. I dessa fall behöver inte suppleanter utses. Den skrivning beträffande suppleanter som finns i formuläret hindrar dock inte att suppleanter till revisionsbolag utses.

Utöver de revisorer eller revisionsbolag som väljs av bolagsstämman, och vars antal framgår av bolagsordningen, kan revisorer utses i enlighet med annan lagstiftning, t.ex. kan Riksrevisionen enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. utse revisorer.

§ 7   **Kallelse till bolagsstämma**

Eftersom bolagen med statligt ägande enligt ägarpolicyn ska följa regler för publika aktiebolag som handlas på reglerad marknad är det kallelsereglerna för dessa som återspeglas i mallen. Det krävs i enlighet med 7 kap. 56 a § ABL enbart information i en i bolagsordningen angiven rikstäckande tidning om att kallelse skett. Fullständig kallelse annonseras i Post- och Inrikes Tidningar samt på bolagets webbplats.

§ 9 Riksdagsledamots deltagande i bolagsstämma

Riksdagsledamöter har rätt att närvara vid bolagsstämmor i de aktiebolag där staten har minst 50 procent av aktierna, under förutsättning att bolaget, eller ett rörelsedrivande dotterbolag, har minst 50 anställda (prop. 1980/81:22, bet. 1980/81:NU29, rskr. 1980/81:147). Av detta följer att om staten direkt äger minst hälften av aktierna i ett sådant bolag så ska föreslagen bestämmelse tas in i bolagsordningen.

Det är styrelsens ansvar att kallelse till bolagsstämma även skickas till riksdagens centralkansli. Riksdagsledamöters önskan att närvara på stämman bör i förväg anmälas till bolaget på sätt som beskrivs i mall till kallelse, se bilaga 11.

§ 10 Vinstutdelning

ABL utgår från att syftet med bolagets verksamhet är att bereda aktieägarna vinst, varför detta syfte i allmänhet inte anges särskilt i bolagsordningen. Om syftet med bolagets verksamhet helt eller delvis är ett annat än att bereda aktieägarna vinst ska detta uttryckligen framgå av bolagsordningen. I en sådan föreskrift ska preciseras hur bolagets vinst i stället ska användas liksom hur bolagets behållna tillgångar ska användas vid en likvidation.
